

Finanțat de
Uniunea Europeană

INSTITUTE FOR
WAR & PEACE REPORTING

Amicus Curiae

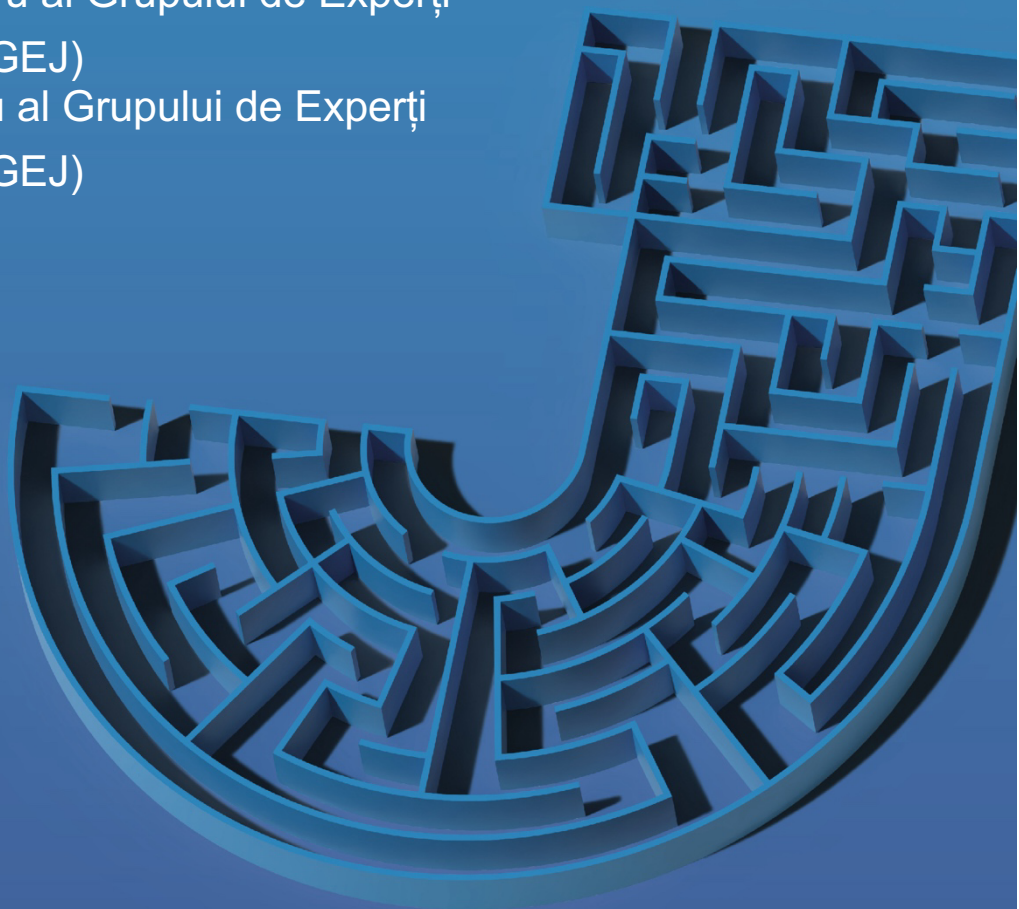
*cauzele nr. 233/23 și nr. 77/24, aflate pe rolul
Consiliului de egalitate*

AUTOR:

Pavel Cazacu, membru al Grupului de Experți
în domeniul Justiției (GEJ)
Angela Popil, membru al Grupului de Experți
în domeniul Justiției (GEJ)

Revizuit de:

Stanislav Ghilețchi,
Director Adjunct IPRE

[#JustițiePentruMoldova](#)

Proiectul este finanțat de Uniunea Europeană
și cofinanțat de Fundația Soros Moldova

Notă de limitare a responsabilității

Această publicație a fost realizată cu sprijinul financiar al Uniunii Europene și Fundației Soros Moldova. Conținutul acesteia reprezintă responsabilitatea exclusivă a proiectului „Asigurarea integrității, eficienței și independenței sistemului de justiție din Moldova – #JustițiePentruMoldova”, finanțat de Uniunea Europeană și co-finanțat de Fundația Soros Moldova. Conținutul materialului aparține autorilor și nu reflectă în mod necesar punctul de vedere al Uniunii Europene și Fundației Soros Moldova.

REZUMAT

Prezenta Opinie se referă la cauzele nr. 233/23 și nr. 77/24, aflate pe rolul Consiliului de egalitate cu privire la corespunderea prevederilor art. 10 alin. (2) lit. g) al Legii bugetului de stat pentru anul 2024 nr. 418/2023 cu standardele privind nediscriminarea, cu referire la mărimea valorii de referință diferențiată pentru grupul profesional (procurori și judecători) care au promovat evaluarea conform prevederilor Legii nr. 26/2022, prin comparație cu cei care încă nu au fost supuși evaluării externe și cu cei pentru care legea nu prevede obligativitatea evaluării externe.

Concluziile Grupului de Experți în Domeniul Justiției (GEJ) sunt:

- Evaluarea externă efectuată în vederea asigurării integrității judecătorilor și procurorilor și a sporirii încrederii societății în justiție ar putea fi calificată ca scop legitim.*
- Diferența salarială între grupul profesional (procurori și judecători) care au promovat evaluarea și cei care încă nu au fost supuși evaluării, în contextul marjei largi a autorităților, nu ridică întrebări esențiale cu privire la lipsa caracterului justificat și rezonabil;*
- Diferența salarială între grupul profesional (procurori și judecători) care au promovat evaluarea și cei pentru care legea nu prevede obligativitatea evaluării externe ar putea ridica în principiu întrebări cu privire la lipsa unui echilibru just între măsurile aplicate și scopul legitim.*

OBIECTUL SESIZĂRII

(cauzele nr. 233/23 și nr. 77/24)

Examinarea corespunderii prevederilor art. 10 alin. (2) lit. g) al Legii bugetului de stat pentru anul 2024 nr. 418/2023 cu standardele privind nediscriminarea, în partea care se referă la mărimea valorii de referință diferențiată (4300 lei/4500 lei față de 2500 lei/ 2850 lei) pentru grupul profesional (procurori și judecători) care au promovat evaluarea conform prevederilor Legii nr. 26/2022 privind unele măsuri aferente selectării candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor (în continuare – Legea nr. 26/2022) și nu au fost numiți în funcțiile pentru care au candidat și Legii nr. 252/2023 privind evaluarea externă a judecătorilor și procurorilor și modificarea unor acte normative (în continuare – Legea nr. 252/2023), prin comparație cu cei care încă nu au fost supuși evaluării și cu cei pentru care legea nu prevede obligativitatea evaluării externe.

Potrivit comunicatului Consiliului de egalitate au fost propuse spre consultare publică următoarele aspecte:¹

- Dacă diferența de remunerare dintre procurorii/judecătorii care au promovat evaluarea și nu au fost numiți în funcțiile pentru care au candidat și procurorii/judecătorii care nu au fost supuși evaluării, constituie o încălcare a principiului - plată egală pentru muncă egală

¹ Cauzele nr. 233/23 și nr. 77/24, <https://egalitate.md/amicus-curiae/>

- Tratatul diferențiat al specialiștilor grupului profesional indicat *supra* în partea ce ține de salarizarea acestora în funcție de statut de „persoană supusă evaluării externe” poate fi justificat obiectiv și rezonabil.
- Care ar fi scopul legal urmărit prin instituirea acestei diferențieri, inclusiv expunerea dacă menținerea diferenței în salarizarea acestor categorii este proporțională scopului legal invocat.

CADRUL NORMATIV RELEVANT

Carta socială europeană (revizuită) la art. 4 alin. (3) prevede că în vederea asigurării exercitării efective a dreptului la o salarizare echitabilă, părțile se angajează să recunoască dreptul lucrătorilor și al lucrătoarelor la salarizare egală pentru muncă de valoare egală.

Pactul nr. 1966 din 16 decembrie 1966 cu privire la drepturile economice, sociale și culturale în art. 7 alin. (1) lit. a) subpunctul (i) stabilește că statele părți la prezentul Pact recunosc dreptul pe care îl are orice persoană de a se bucura de condiții de muncă juste și prielnice, care să asigure îndeosebi un salariu echitabil și o remunerație egală pentru o muncă de valoare egală, fără nicio distincție.

Convenția Europeană a Drepturilor Omului prin art. 14 consacră dreptul de a nu fi discriminat în „exercitarea drepturilor și libertăților recunoscute de Convenție”.

Constituția Republicii Moldova prin art. 16 alin. (2) prevede că toți cetățenii Republicii Moldova sunt egali în fața legii și a autorităților publice, fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere sau de origine socială.

Legea cu privire la asigurarea egalității nr. 121/2012 la art. 1 alin. (1) stabilește că scopul legii este prevenirea și combaterea discriminării, precum și asigurarea egalității tuturor persoanelor aflate pe teritoriul Republicii Moldova în sferele politică, economică, socială, culturală și alte sfere ale vieții, fără deosebire de rasă, culoare, naționalitate, origine etnică, limbă, religie sau convingeri, sex, vârstă, dizabilitate, opinie, apartenență politică sau orice alt criteriu similar; art. 2 oferă definiția discriminării ca fiind orice deosebire, excludere, restricție ori preferință în drepturi și libertăți a persoanei sau a unui grup de persoane, precum și susținerea comportamentului discriminatoriu bazat pe criteriile reale, stipulate de prezenta lege sau pe criterii presupuse; art. 3 stabilește că subiecți în domeniul discriminării sunt persoanele fizice și juridice din domeniul public și privat; art. 7 alin. (1) stabilește că se interzice orice deosebire, excludere, restricție sau preferință pe baza criteriilor stabilite de lege, care au drept efect limitarea sau subminarea egalității de șanse sau tratament la angajare sau concediere, în activitatea nemijlocită și în formarea profesională; art. 7 alin. (2) lit. d) stipulează că se consideră discriminatorie acțiunea angajatorului de remunerare inegală pentru același tip și/sau volum de muncă.

Legea bugetului stat pentru anul 2024, nr. 418 din 22.12.2023 prevede la art. 10 o valoare de referință pentru calcularea salariului în mărime mai mare pentru judecătorii, procurorii care au promovat evaluarea externă conform Legii nr. 252/2023 privind evaluarea externă a judecătorilor și procurorilor și modificarea unor acte normative, precum și candidații la funcțiile indicate la art. 3 alin. (1) lit. a)–f) din legea menționată, care au promovat evaluarea respectivă, dar nu au fost aleși sau, după caz, numiți, în funcția la care au candidat.

Legea nr.26 din 10.03.2022 privind unele măsuri aferente selectării candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor

stabilește în preambul că a fost adoptată În vederea sporirii integrității viitorilor membri ai Consiliului Superior al Magistraturii, ai Consiliului Superior al Procurorilor și ai organelor specializate ale acestora, precum și în vederea sporirii încrederii societății în activitatea organelor de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor, dar și, în general, în sistemul justiției.²

Legea nr. 252/2023 privind evaluarea externă a judecătorilor și procurorilor și modificarea unor acte normative stabilește în preambul că a fost adoptată în vederea asigurării integrității judecătorilor și procurorilor și a sporirii încrederii societății în justiție.³

CONTEXT GENERAL

Tematica independenței judiciare s-a aflat în permanență în topul priorităților pe agenda reformelor autorităților moldovenești în ultimii 10 ani. În această perioadă de timp, au fost inițiate și parțial realizate reforme ale sistemului judecătoresc pentru garantarea independenței și imparțialității judiciare, în scopul de a aplica în mod efectiv standardele internaționale și bunele practici. În ciuda acestor eforturi, au fost aduse în mod continuu de către societatea civilă, instituțiile mass-media și reprezentanții comunității internaționale acuzații la adresa sistemului judecătoresc privind corupția, urmărirea intereselor proprii, probleme de deontologie și lipsă de transparență.

În pofida implementării Strategiei de reformare a sectorului justiției pentru perioada 2011-2016⁴, încrederea publicului în sistemul judecătoresc s-a menținut la un nivel scăzut. Conform unui sondaj național desfășurat în decembrie 2017 pentru Consiliul Superior al Magistraturii, 81% din populația generală și 81% din respondenții care au interacționat cu instanțele judecătorești nu aveau încredere în sistemul judecătoresc. Același sondaj arată că 75% din populația generală și 83% din cei care au interacționat cu instanțele cred că sectorul justiției este corupt. 73% din populație generală și 77% din cei cu experiență de interacțiune cu justiția considerau că instanța de judecată va declara vinovată de o infracțiune o persoană simplă, chiar dacă aceasta este nevinovată, iar un procentaj la fel de mare de respondenți (79% și 80%, respectiv) considerau că instanța de judecată va declara nevinovată o persoană cu un statut social mai înalt, dar vinovată.⁵

Ca urmare a acestei situații prelungite și grave, autoritățile și-au anunțat intenția de a efectua reforme de amploare ale sistemului său judiciar și ale procuraturii în scopul eradicării corupției endemice prin implementarea măsurii de evaluare externă a integrității judecătorilor și procurorilor. Scopul principal fiind creșterea nivelului de încredere publică față de aceste instituții. În particular, reforma a vizat verificarea extraordinară a judecătorilor și procurorilor.

Necesitatea unei reforme efective a sistemului judiciar a fost susținută inclusiv de către organizațiile societății civile ca urmare a identificării următoarelor probleme grave:

² https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=145443&lang=ro

³ https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=145198&lang=ro

⁴ https://justice.gov.md/public/files/file/reforma_sectorul_justitiei/srsj_pa_srsj/SRSJro.pdf

⁵ Sondajul, desfășurat pentru Consiliul Superior al Magistraturii de către Programul USAID pentru Justiție Transparentă și Proiectul Uniunii Europene „Sporirea eficienței, responsabilității și transparenței în cadrul instanțelor judecătorești din Moldova” (ATRECO), 2018, Disponibil online: http://crim.org/wpcontent/uploads/2018/02/Brosura_finala.compressed.pdf.

- Aservirea justiției intereselor politice, inclusiv utilizarea acesteia pentru capturarea instituțiilor statului și acoperirea corupției mari – folosirea la scara largă a resurselor publice în interese private;
- Utilizarea justiției pentru intimidarea și persecutarea opoziției, activiștilor, preluarea afacerilor, asigurarea impunității pentru abuzurile împotriva drepturilor omului;
- Corupția endemică, la toate nivelurile;
- O cultură de toleranță și impunitate cvasitotală față de corupție și abuz în întreg sistemul;
- Vulnerabilitatea sistemului de a fi recapturat;
- O încredere în justiției foarte joasă din partea cetățenilor.

ASPECTE GENERALE DESPRE EVALUAREA EXTERNĂ

La 10.03.2022, Parlamentul a adoptat Legea nr. 26/2022 în preambulul căreia este stabilită că această lege a fost adoptată în vederea sporirii integrității viitorilor membri ai Consiliului Superior al Magistraturii, ai Consiliului Superior al Procurorilor și ai organelor specializate ale acestora, precum și în vederea sporirii încrederii societății în activitatea organelor de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor, dar și, în general, în sistemul justiției.⁶

În continuare, în 2023, a fost adoptată o nouă lege în vederea extinderii procedurii de verificare unui număr important al judecătorilor și procurorilor în exercițiu (Legea Nr. 252/2023).⁷ Raționamentul proiectului de lege este prezentat în detaliu în nota explicativă. Autoritățile fac referire la „situația extraordinară” din cadrul sistemului judiciar din Republica Moldova și la corupția rampantă, care este ilustrată de un număr mare de dosare penale intentate judecătorilor de către Procuratura Anticorupție și la participarea multor judecători în schema de spălare a banilor denumită „Laundromat-ul rusesc”. Potrivit autorităților, mecanismele existente de responsabilizare nu funcționează, fapt care are ca rezultat pierderea credibilității sistemului judiciar. Mai mult, combaterea corupției în sistemul judiciar este una dintre condițiile de bază rezultate din Acordul de Asociere Republica Moldova – UE.

Ambele legi au fost expertizate de către Comisia de la Veneția: Legea 26/2022⁸; Legea 252/2023⁹.

Argumentele Comisiei de la Veneția cu privire la evaluarea externă:

- Nivelul extrem de ridicat de corupție poate justifica soluții la fel de radicale, cum ar fi o examinare a judecătorilor în exercițiu. O asemenea situație critică și extraordinară din sistemul judiciar ar trebui demonstrată în mod obiectiv, trebuind cercetate alte metode de răspundere judiciară.¹⁰

⁶ https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=145443&lang=ro

⁷ https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=145198&lang=ro

⁸ [https://www.venice.coe.int/webforms/documents/?pdf=CDL-AD\(2021\)046-e](https://www.venice.coe.int/webforms/documents/?pdf=CDL-AD(2021)046-e)

⁹ https://constcourt.md/public/files/file/comisia_venetia/2023/CDL-AD2023005.pdf

¹⁰ A se vedea Opinia din octombrie 2022, CDL-AD(2022)024, para. 44, Disponibil online: [https://www.venice.coe.int/webforms/documents/?pdf=CDL-AD\(2022\)024-e](https://www.venice.coe.int/webforms/documents/?pdf=CDL-AD(2022)024-e)

- Amploarea crizei din sistemul judiciar și presupusa (in)eficiență a organelor și a mecanismelor anticorupție existente sunt chestiuni de fapt care necesită o cunoaștere aprofundată a contextului național.¹¹
- În ultimă instanță, le revine autorităților Republicii Moldova să decidă dacă situația dominantă în sistemul judiciar din Republica Moldova creează o bază suficientă pentru a-i supune pe toți judecătorii și procurorii [...] evaluărilor extraordinare ale integrității.¹²
- verificarea integrității candidaților la funcțiile de membri ai Consiliului Superior al Magistraturii, Consiliului Superior al Procurorilor și organelor specializate ale acestora reprezintă un proces de filtrare și nu un proces de verificare judiciară. Dacă această măsură este implementată în modul corespunzător, ea ar putea realiza un echilibru corect între beneficii, *i.e.* sporirea încrederii în sistemul judecătoresc.¹³
- Cu privire la măsurile extraordinare de verificare a judecătorilor și a procurorilor în Albania „astfel de măsuri nu sunt doar justificate, ci sunt necesare pentru ca Albania să se protejeze de flagelul corupției care, dacă nu este combătut, ar putea să distrugă complet propriu sistemul judiciar”.¹⁴

PRINCIPII GENERALE RELEVANTE CU PRIVIRE LA DISCRIMINARE

Potrivit jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, nu toate diferențele de tratament – reprezintă discriminare, ci numai cele care nu au „o justificare obiectivă și rezonabilă” (*Molla Sali împotriva Greciei* (MC), 2018, § 135).

Lipsa unei justificări obiective și rezonabile

Art. 14 CEDO nu interzice diferențele de tratament care se bazează pe o evaluare obiectivă a unor împrejurări de fapt fundamental diferite și care, fiind întemeiate pe interesul public, mențin un echilibru just între protecția intereselor comunității și respectarea drepturilor și libertăților garantate de Convenție (*Zarb Adami împotriva Maltei*, 2006, § 73).

O diferență de tratament este discriminatorie „dacă nu are nicio justificare obiectivă și rezonabilă”, adică dacă nu urmărește „un scop legitim” sau dacă nu există un raport rezonabil de proporționalitate între mijloacele folosite și scopul urmărit (*Molla Sali împotriva Greciei* (MC), 2018, § 135).

Prin urmare, așa-numitul „control al proporționalității” are două etape: verificarea existenței scopului legitim și verificarea proporționalității *stricto sensu* a diferenței de tratament.

a) Scop legitim

Pentru ca o diferență de tratament să fie justificată, statele trebuie, în primul rând, să întemeieze măsura în cauză pe un „scop legitim” (*Molla Sali împotriva Greciei* (MC), 2018, § 135). În plus, acestea trebuie să demonstreze că există o „legătură” între scopul legitim urmărit și diferența de tratament de care se plânde reclamantul.

¹¹ Opinia din martie 2023, CDL-AD(2023)005, Para. 18, Disponibil online:

https://constcourt.md/public/files/file/comisia_venetia/2023/CDL-AD2023005.pdf

¹² A se vedea Opinia din decembrie 2021, CDL-AD(2021)046, para. 13, Disponibil online:

[https://www.venice.coe.int/webforms/documents/?pdf=CDL-AD\(2021\)046-e](https://www.venice.coe.int/webforms/documents/?pdf=CDL-AD(2021)046-e)

¹³ Ibidem, §§ 14, 43.

¹⁴ CDL-AD(2016)009 Albania - Avizul final privind proiectul revizuit de amendamente constituționale cu privire la sistemul judiciar din Albania, § 52.

Curtea a identificat o serie de scopuri care pot fi considerate admisibile pentru aplicarea art. 14 din Convenție, cum ar fi:

- punerea efectivă în aplicare a politicii de realizare a unității lingvistice (*Cauza lingvistică belgiană*, 1968);
- furnizarea unor servicii publice care asigură pe deplin promovarea egalității de șanse și pentru prestarea cărora angajații au obligația să acționeze într-un mod care să nu îi discrimineze pe ceilalți (*Eweida și alții împotriva Regatului Unit*, 2013, § 105);
- menținerea stabilității economice și restructurarea datoriei în contextul unei grave crize politice, economice și sociale (*Mamatas și alții împotriva Greciei*, 2016, § 103);
- facilitarea reabilitării infractorilor minori (*Khamtokhu și Aksenchik împotriva Rusiei* (MC), 2017, § 80).

Totuși, unele scopuri invocate de guverne nu au fost considerate legitime de către Curte, de exemplu: referirile la tradiții, presupuneri generale sau atitudini sociale predominante într-o anumită țară (*Ünal Tekeli împotriva Turciei*, 2004, § 63; *Konstantin Markin împotriva Rusiei* (MC), 2012, § 127).

Scopurile menționate de guverne pentru a justifica diferențele de tratament pot fi considerate legitime doar în cazul instituirii anumitor garanții și este de competența Curții să examineze dacă aceste garanții există în fiecare etapă a punerii în aplicare a măsurilor în cauză și dacă acestea sunt efective.

b) Proportionalitatea

După stabilirea existenței unui scop legitim, diferența de tratament trebuie să asigure un echilibru just între protecția intereselor comunității și respectarea drepturilor și libertăților individului (*Cauza lingvistică belgiană*, 1968, § 10 din partea „În drept”). Astfel, CtEDO impune existența unui raport rezonabil de proporționalitate între mijloacele folosite și scopul urmărit (*Larkos împotriva Ciprului* (MC), 1999, § 29).

Întrucât rolul Curții nu este de a substitui propria apreciere celei a autorităților naționale competente în ceea ce privește problema stabilirii dacă – și în ce măsură – diferențele existente în situații similare în alte privințe justifică o diferență de tratament, statele beneficiază de o anumită marjă de apreciere. Întinderea acestei marje variază în funcție de circumstanțe, de obiectul și de contextul cauzei (*Stummer împotriva Austriei* (MC), 2011, § 88).

Pe de o parte, Curtea a indicat unele domenii în care marja de apreciere a statului rămâne destul de largă. De exemplu, Curtea a hotărât că, datorită cunoașterii directe a societății lor și a nevoilor acesteia, autoritățile naționale sunt, în principiu, mai în măsură decât instanța internațională să aprecieze ce anume este în interesul public din motive sociale sau economice, iar Curtea respectă, în general, alegerile legiuitorului în materie de politici, cu excepția cazului în care acestea sunt în mod vădit lipsite de un temei rezonabil (*Belli și Arquier-Martinez împotriva Elveției*, 2018, §; *Mamatas și alții împotriva Greciei*, 2016, § 88-89). Același lucru este valabil și în cazul chestiunilor legate de măsurile generale de strategie socială (*Cauza lingvistică belgiană*, 1968, § 10 din partea „În drept”) și legate de dreptul de proprietate (*Chabauty împotriva Franței* (MC), 2012, § 50].

Pe de altă parte, Curtea a identificat, de asemenea, anumite motive de discriminare în cazul cărora marja de apreciere este redusă. Într-adevăr, Curtea a hotărât în repetate rânduri că nicio diferență de tratament, bazată exclusiv sau într-o măsură decisivă pe originea etnică a unei persoane nu poate fi justificată în mod obiectiv, într-o societate democratică modernă, bazată pe principiile pluralismului și respectării diferitelor culturi (*Sejdić și Finci împotriva Bosniei și Herțegovinei* (MC), 2009, § 43-44). În mod similar, diferențele de tratament bazate pe gen sau pe orientarea sexuală pot fi justificate numai de motive foarte întemeiate (*Konstantin Markin împotriva Rusiei* (MC), 2012, § 127).

Ca și în cazul celorlalte dispoziții ale Convenției, unul dintre criteriile utilizate de Curte pentru a defini marja de apreciere a statului în cauzele care privesc discriminarea este existența și amplexarea unui consens, în rândul statelor contractante, cu privire la chestiunea în cauză. Întrucât Convenția este, în primul rând, un sistem de protecție a drepturilor omului, Curtea trebuie să țină seama de evoluția condițiilor din statele contractante și să reacționeze la orice consens emergent cu privire la standardele care trebuie atinse (*Konstantin Markin împotriva Rusiei* (MC), 2012, § 126).

Discriminarea bazată pe „altă situație”

Expresiei „altă situație” i s-a dat, în general, o interpretare largă (*Carson și alții împotriva Regatului Unit* (MC), 2010, § 70) care nu s-a limitat la caracteristici personale, în sensul că acestea sunt înăscute sau inerente (*Kiyutin împotriva Rusiei*, 2011, § 56; *Clift împotriva Regatului Unit*, 2010, § 56).

Curtea a recunoscut următoarele situații ca fiind o „altă situație” în sensul art. 14 din Convenție: vârsta; identitatea de gen; orientarea sexuală; sănătatea și dizabilitățile; statutul de părinte și starea civilă; statutul de imigrant; situația legată de ocuparea forței de muncă etc.

În același timp, Curtea a examinat mai multe situații care nu intră sub incidența noțiunii „altă situație”. S-a considerat că anumite diferențe de tratament care nu au legătură cu situația personală nu intră în sfera de aplicare a noțiunii de „altă situație”.¹⁵

CONCLUZII CU PRIVIRE LA ÎNTREBĂRILE ADRESATE DE CONSILIUL DE EGALITATE

Consiliul a adresat următoarele întrebări:

- Dacă diferența de remunerare dintre procurorii/judecătorii care au promovat evaluarea și nu au fost numiți în funcțiile pentru care au candidat și procurorii/judecătorii care nu au fost supuși evaluării, constituie o încălcare a principiului plată egală pentru muncă egală?
- Tratamentele diferențiate al specialiștilor grupului profesional indicat supra în partea ce ține de salarizarea acestora în funcție de statut de „persoană supusă evaluării externe” poate fi justificat obiectiv și rezonabil.
- Care ar fi scopul legal urmărit prin instituirea acestei diferențieri, inclusiv expunerea dacă menținerea diferenței în salarizarea acestor categorii este proporțională scopului legal invocat.

¹⁵ Ghid privind art. 14 din Convenția europeană a drepturilor omului și art. 1 din Protocolul nr. 12 la Convenție, Disponibil online: https://ks.echr.coe.int/documents/d/echr-ks/guide_art_14_art_1_protocol_12_rum, §186

Scopul legitim

Atât la secțiunea dedicată contextului general, cât și la cea cu privire la evaluarea externă am scos în evidență elementele principale care au stat la baza organizării procesului extraordinar de evaluare externă a judecătorilor și procurorilor.

Pentru că autoritățile dețin o marjă largă de apreciere a contextului național, pentru că acest exercițiu extraordinar a fost elaborat și destinat în mod particular pentru a depăși problemele grave din sistemul judiciar, recunoscute atât la nivel național, cât și la nivel internațional, considerăm că „sporirea încrederii societății în activitatea organelor de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor, dar și, în general, în sistemul justiției” poate fi acceptat ca scop legitim, inclusiv efectele acestor măsuri, precum ar fi diferența de salarizare a unor reprezentanți ai sistemului judiciar.

Raport rezonabil de proporționalitate între mijloacele folosite și scopul urmărit

Din rezumatul oferit de Consiliu și întrebările formulate, considerăm că obiectul celor 2 sesizări urmează a fi analizat prin prisma a 2 situații distincte:

- a) Diferența salarială între grupul profesional (procurori și judecători) care au promovat evaluarea, dar nu au fost numiți în funcțiile pentru care au candidat și cei care încă nu au fost supuși evaluării, dar urmează să fie evaluați;
- b) Diferența salarială între grupul profesional (procurori și judecători) care au promovat evaluarea, dar nu au fost numiți în funcțiile pentru care au candidat și cei pentru care legea nu prevede obligativitatea evaluării externe.

Prima situație (a).

După cum s-a menționat mai sus, importanța exercițiului de pre-vetting și de vetting a fost confirmată atât la nivel național, cât și la nivel internațional, ca un mecanism excepțional necesar în vederea combaterii corupției din sistemul judiciar și asigurării integrității acestuia. Verificarea integrității titularilor funcțiilor de judecător și procuror are ca scop asigurarea unui sistem funcțional și care să inspire încredere justițiabililor.

Din moment ce legea prevede obligativitatea evaluării externe, situațiile judecătorilor și procurorilor care primesc o remunerare mai mare depinde exclusiv de promovarea evaluării și momentul în care acesta se produce. Însă, pentru că momentul evaluării externe pentru unii reprezentanți ai sistemului judecătoresc s-a produs mai târziu, de cele mai multe ori din motive obiective, decât pentru alții în poziții similare, nu poate fi calificat ca o diferență esențială și nejustificată de tratament.

Astfel, considerăm că această situație nu ridică întrebări cu privire la existența unui tratament diferențiat nejustificat în mod obiectiv, or toate persoanele care vor fi supuse evaluării externe vor beneficia eventual de o mărire salarială potrivit legii.

A 2-a situație (b).

Curtea Constituțională despre remunerația judecătorului:

- Remunerația judecătorului constituie una din componentele de bază ale independenței lui. Într-o democrație autentică, atât guvernării, cât și poporul trebuie să recunoască că judecătorul, căruia i s-a încredințat puterea de a decide cu privire la drepturile și

libertățile omului, trebuie să posedă o independență materială și un sentiment de siguranță cu privire la viitorul său.¹⁶

- O justiție independentă nu poate fi imaginată în lipsa unor garanții financiare și că drepturile și libertățile fundamentale ale omului dobândesc un caracter iluzoriu în absența unei justiții independente care să asigure respectarea lor. Garanția independenței financiare a judecătorilor impune ca prestațiile bănești să corespundă cu realitățile economice și sociale.¹⁷

Astfel, asigurarea unei remunerări adecvate funcției atât pentru judecători, cât și pentru procurori reprezintă o componentă importantă în asigurarea independenței acestora.

Conform Legii bugetului de stat pentru anul 2024, este prevăzută o valoare de referință majorată pentru judecătorii și procurorii care au promovat evaluarea în raport cu ceilalți. Scopul instituirii unei astfel de diferențe vine să le asigure celor care au promovat evaluarea externă, care vor continua să activeze în sistem o remunerare mai mare, care să corespundă cerințelor susmenționate, de garantare a independenței judecătorilor și procurorilor.

În același timp, este creată situația în care unele persoane (judecători și procurori) care au candidat la funcții în organele de autoadministrare au fost supuse evaluării (dar nu au fost numite în funcție), primesc aceste privilegii salariale, însă un grup de judecători și procurori care nu au trecut evaluarea, **dar nici nu au posibilitatea legală s-o facă, nu pot primi această mărire de salariu.** În această situație, dacă poziția ocupată de aceste grupuri de profesioniști este similară, dacă munca pe care o desfășoară este similară, însă salariul este diferit, s-ar putea să existe un tratament diferențiat nejustificat în raport cu ceilalți judecători/procurori neevaluați.

Diferența salarială între grupul profesional (procurori și judecători) care au promovat evaluarea și cei pentru care legea nu prevede obligativitatea evaluării externe ar putea ridica în principiu întrebări cu privire la lipsa unui echilibru just între măsurile aplicate și scopul legitim.

CONCLUZII

Importanța exercițiului de pre-vetting și de vetting a fost confirmată atât la nivel național, cât și la nivel internațional, ca un mecanism excepțional necesar în vederea combaterii corupției din sistemul judiciar și asigurării integrității acestuia. Verificarea integrității titularilor funcțiilor de judecător și procuror în vederea asigurării unui sistem funcțional și care să inspire încredere justițiabililor ar putea fi calificat ca scop legitim.

Analizând contextul general și standardele internaționale aplicabile în materie de discriminare, ținând cont de marja suficient de largă a statului în probleme sociale și de justiție, observăm că în acest caz pot fi identificate 2 situații distincte în cauzele aflate pe rolul Consiliului de egalitate:

¹⁶ Hotărârea nr. 24 din 02.10.2018 pentru controlul constituționalității unor prevederi ale articolelor 3 și 4 din Legea nr.328 din 23 decembrie 2013 privind salarizarea judecătorilor și procurorilor și a unei sintagme din articolul 13¹ alin. (1) din Legea nr. 544 din 20 iulie 1995 cu privire la statutul judecătorului, Disponibil online: <https://constcourt.md/ccdocview.php?tip=hotariri&docid=671&l=ro>

¹⁷ Hotărârea nr. 27 din 31.10.2019 pentru controlul constituționalității articolelor 37 din Legea cu privire la Curtea Constituțională, 27 din Legea cu privire la Curtea Supremă de Justiție și 4 din Legea cu privire la organizarea și funcționarea Curții de Conturi (autonomia financiară a autorităților independente), Disponibil online: <https://www.constcourt.md/ccdocview.php?l=ro&tip=hotariri&docid=715>

Finanțat de
Uniunea Europeană

- Judecătorii și procurorii care încă nu au fost supuși evaluării externe obligatorii;
- Judecătorii și procurorii care nu au candidat, dar nici nu vor fi supuși evaluării externe obligatorii.

În temeiul argumentelor menționate *supra*, Grupul de Experți în Domeniul Justiției (GEJ) a ajuns la următoarele concluzii:

- Evaluarea externă efectuată în vederea asigurării integrității judecătorilor și procurorilor și a sporirii încrederii societății în justiție ar putea fi calificată ca scop legitim.
- Diferența salarială între grupul profesional (procurori și judecători) care au promovat evaluarea și cei care încă nu au fost supuși evaluării, în contextul marjei largi a autorităților, nu ridică întrebări esențiale cu privire la pretinsa lipsei caracterului justificat și rezonabil.
- Diferența salarială între grupul profesional (procurori și judecători) care au promovat evaluarea și cei pentru care legea nu prevede obligativitatea evaluării externe ar putea ridica în principiu întrebări cu privire la lipsa unui echilibru just între mijloacele aplicate și scopul legitim declarat.